

Učiteljski List

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1. in 16. vsakega meseca. Uredništvo v Trstu, ul. Ruggero Manna št. 20, I. n. Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Trstu, hrvatski na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročniki za nečlane L 24.— Upravništvo v Trstu, ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Učiteljska knjižnica

na naslov: Vinko Šepić
Slovenske zasedbe v Ajdovščini
Ljudske šole

Štev. 16.

V Trstu, dne 16. oktobra 1920.

Leto I.

Slovensko šolstvo v Trstu.

Iz vesti, ki smo jo priobčili v zadnji številki našega lista, je razvidno, da je vprašanje slovenskega šolstva v Trstu vsaj v toliko dozorelo, da je vlada, vsaj po zunanjih znamenjih sodeč, prešla iz kratkovidnega stališča gole negacije ene iz najelementarnejših pravic našega naroda na pozitivno polje reševanja tega problema. Zdi se, da je po dolgih peripetijah v uradih gen. civ. komisarijata vendar le prevladal nazor nujne potrebe definitivnega sistemiziranja pravnega položaja slovenske šole pri Sv. Jakobu, ki si jo je moralo dozdej vzdrževati slovensko ljudstvo samo s krvavo zasluženim denarjem svojih žuljavih rok. Res je, da smo šole v prvem stadiju tega za nas tako važnega čina in da se ne moremo vkljub dobri volji, ki jo v tej zadevi vsaj na zunanji kaže šolska oblast, še popolnoma otresti mrzlega čuta skepse, ki nam je vsled večnih prevar in razočaranj zadnjih dveh let prešla nekako v kri; a vendar moramo konstatirati, da je to vprašanje prešlo iz mrtve točke popolnega pozabiljenja, kamor ga je bilo pognalo slepo sovraštvo v politični brozgi zbesnele ulice, v neko gibanje, skromno sicer in ponižno, a vendar v gibanje, ki naj ga pripelje do neke končne rešitve.

Slovenska šola pri Sv. Jakobu deluje sicer i letos, kakor je delovala lani in bi tudi lahko delovala i zanaprej v taki obliki in pod istimi gospodari, kakor doslej. Ali njeno delovanje bi bilo ipak izpostavljeno večni negotovosti, večnim šikanam od strani tega ali onega državnega funkcionarja, ki vidi v njej nekako skrivnostno kovačnico slovenskih značajev, katerih »credo« naj bi bil (govorimo v duhu slehernega italijanskega intelektualca našega mesta) večno sovraštvo do vsega italijanskega? Nam se zdi to mišljenje otročje in smešno, a smo vendar toliko objektivni, da ga razumemo. Ono je plod mnogoletnega sistematičnega šunjanja brezvestnega italijanskega časopisja, ki je živelo in živi še danes v naivni veri, da bo moglo s takimi metodami prikrajšati našega otroka za njegovo najvišjo pravico: prve izobrazbe v materinem jeziku. Ne moremo pa razumeti dejstva, da si je bila prisvojila to mišljenje tudi naša šolska oblast, ki ima vendar vsa sredstva na razpolago, da ugotovi resnico. Slovenska privatna šola pri Sv. Jakobu je v rokah učiteljstva, ki je izšlo iz istih šol, kakor ostalo učiteljstvo zasedenega ozemlja. Njeni šolski učni načrti so isti, kakor za ostalo tržaško okolico. Mišljenje učiteljstva in otrok je isto, kakor na vseh slovenskih šolah zasedenega ozemlja. Tudi je rezultat njenega delovanja isti, kakor povsod drugod in mora naravno vstvarjati iz slovenskih otrok slovenskomisleče, poštene ljudi. Če bi ne bilo tako, bi ne imela pravice do obstoja. In ta njen končni cilj, ki je upravičen vsled najelementarnejših pravic slehernega kulturnega življenja, naj bi bil zadosten vzrok za vso nemilost, s katero jo je v prejšnjih letih obsipala vsemogočnost naše šolske oblasti? Mislimo, da je tu vsaka beseda odveč in zato tudi ne bomo odkrivali zgodovine preganjanj in malenkostnih šikan, katerim je bila slovenska šola pri Sv. Jakobu izpostavljena v zadnjih dveh letih. Ker je oblast sama prišla do prepričanja, da je treba vendar enkrat končno javno rešiti vprašanje tega našega zavoda, je za nas gotovo, da je tako sama priznala krivico svojega postopanja v lanskem in predlanskem šolskem letu in to priznanje nam tudi zadostuje, da lahko gremo preko vseh žalostnih in sramotnih remiscenc k pozitivni strani tega problema.

Njegova rešitev je lahko dvojna. Ali prevzame to šolo država, ali pa občina? Po sredstvih, ki jih ima na razpolago, bi to storila seveda lažje država. Vendar mislimo, da bi taka rešitev ne odgovarjala popolnoma praktičnim potrebam slovenskega šolstva. To bi bila edina slovenska šola, ki bi jo v naših pokrajinah vzdrževala italijanska država. Njeno poslovanje, vsaka izprememba njenega notranjega ustroja, materialne in moralne zadeve njenih učiteljev bi bile odvisne naravnost od gen. civ. komisarijata, ki ima pa kot podrejena oblast popolnoma vezane roke od centralnega vodstva v Rimu; to je

važno dejstvo, ki nas navdaja z jasno gotovostjo, da bi se ravno vsled njega rešitev tudi najmanjšega notranjega vprašanja te šole zaradi duševnega birokratizma, ki gospodari v vseh državnih uradih, vlekla v neskončnost v veliko škodo njenemu nadaljnemu razvoju. Praktičnim potrebam našega šolstva v mestu bi odgovarjala bolj druga rešitev, t. j., da prevzame to šolo mestna občina tržaška, ki itak vzdržuje šole za slovensko ljudstvo v svoji okolici. Tako bi bilo vse šolstvo slovenskega naroda v Trstu unificirano, pod enim gospodarjem in tako tudi deležno istih dolžnosti a tudi enakih pravic. Ta rešitev je naravnejša in za nas tudi koristnejša. Glavna ovira reševanja v to smer bo gotovo finančnega značaja. Tu bi vsekakor občina potrebovala izdatne podpore od strani države, ki je tudi dolžna storiti vse potrebno, da se enkrat za vselej reši ta štiridesetletni postulat slovenskega ljudstva v našem mestu.

Prvi korak je tedaj storjen: spoznanje nujnosti rešitve slovenskega šolstva v Trstu je zašlo v urade gen. civ. komisarijata! Dobro znamo, da se ta zadeva ne bo morda rešila z enim mahom; treba bo počakati in potrpeti še nekoliko, saj smo tega itak vajeni. A naša želja je, da se reč ne pokopije že ob rojstvu in da naj se vendar enkrat reši. In ko pridemo do končne, pravične rešitve našega šolskega problema v tržaškem mestu, tedaj bomo lahko zapisali, da se je prevzela izpred našega in italijanskega naroda prva skala, ki je bila glavni in največji povod dolgoletnega nesporazumljenja!

Komedije.

Kakor ne bi bilo še dovolj bagatelizirano in osmešeno naše šolsko vprašanje z ustanovitvijo učiteljskega monstra v Tolminu in nižje gimnazije v Idriji, se misli sedaj pri generalnem komisarijatu v Trstu na premestitev te gimnazije v Ajdovščino in predestimirani ravnatelj izvršuje že pripravljajna dela. Ali se niso še odločilni faktorji v šolskem oddelku že dovolj blamirali z ustanovitvijo nižje gimnazije v Idriji, katero je pohajalo (reci in piši) 27 učencev, od katerih je 23 prestopilo iz realke na razna prigovarjanja tedanjega vodje. Toda kljub vsemu se je moral drugi razred kmalu po ustanovitvi tudi zapreti, kajti tudi veleučena gospoda pri zeleni mizi v Trstu je sprevidela, da je vzdrževanje posebnega razreda za enega samega dijaka vendarle prehudo. Ali pa je imel biti ta razred ali celo vsa gimnazija le Potemkinska vas. Vsekakor je bila ta komedija. — V Idriji je namreč obstajala redna gimnazija, vsaj do tretjega razreda, toda tudi generalni civilni komisarijat je sam ponovno pripoznal, da nikakor ni zadostna in je pripustil v raznih terminih dijake vseh razredov k izpitu pred posebno komisijo v ... Gorici. Sedaj pa mislijo, da bodo odpravljene vsi nedostatki in premestijo gimnazijsko v Ajdovščino. Da zamorejo priti na tako idejo gospodje v šolskem oddelku generalnega civilnega komisarijata, v katerem sedijo tudi profesorji, o tem ni gotovo nihče od nas dvomil; saj so vsi ukrepi in sklepi tega odelka najboljši dokaz o pedagoški in splošni sposobnosti teh gospodov in pesem, ki jim jo pejejo italijanski učitelji in profesorji, se ne razlikuje veliko od naše; da se pa stavi v službo te ideje slovenski šolnik, to je sicer v teh čudnih časih mogoče, toda gotovo nerazumljivo. Ali pa je morda tudi razumljivo ter ima biti gimnazija v Ajdovščini kakor nestvor učiteljska v Tolminu sad pobožne ideje ene same osebe.

Naj bo stvar kakršnakoli, učiteljske ne spada v Tolmin, še manj pa gimnazija v Ajdovščino. Za učiteljske morajo že tretje leto premagati največje težkoče, da iztaknejo in primerno ali neprimerno uredijo po eno šolsko sobo in stanovanjska kriza v podrtim Tolminu postaja od dne do dne hujša. Gimnazija pa, ki bi resnično nadomestila naše prejšnje srednje šole in ki bi zadostovala našim potrebam, bi morala imeti prostora za najmanj 600 dijakov. Vsa Ajdovščina ima torej komaj toliko prebivalcev. In tudi s sosednimi šturjami vred bi bila še vedno vas, ne glede na to, da sta to dve različni občini, glavarstvi in celo deželi. (Omenim najprej za dokaz tega le vprašanje ljudske šole). Seveda bodo skušali

»rešiti« ta nedostatek s tem, da bodo otvorili le nekaj razredov, po vzorcu idrijske gimnazije in tolminskega učiteljskega. Res je sicer, da leži Ajdovščina ob železnici, dasi lokalni, medtem ko so dijaki v Idriji popolnoma odrezani od sveta. Toda Idrija nudi vsaj onim dijakom, ki so tam doma in ki jim je bila šola (realka namreč) namenjena, tudi primerna učila v dobro urejenih kabinetih in v modernem šolskem poslopju. Šola v Ajdovščini pa bi imela samo gole šolske stene in vsi učni pripomočki bi bili le razne vojno-patriotične brošure in brošurice, ki jih bo gotovo daroval generalni civilni komisarijat in ki jih bo morda moralo nakupiti ravnateljstvo, kakor je to storilo v Idriji. Izven šole pa bi bilo za dijake in profesorje vse še hujše, kaj nima Ajdovščina niti »kinematografa«. Posledica bo, da bo obzorje tako vzgojene mladine zelo omejeno, in tudi učitelji, ki ne bodo imeli od nikoder črpati nove sile, se bodo kmalu »izrabili«, če ne bodo morda pritegnili že od začetka takih učnih moči kakor za tolminsko učiteljske, ki se sploh ne dajo »izrabiti«, kaj šele »rabiti«!

Če je bila oficijozna notica v »Piccolu« odkritosrčna, bi moral generalni civilni komisarijat otvoriti slovenske in hrvatske srednje šole v polnem obsegu tam, kjer so bile. Le tako bodo lahko služile svojemu namenu, le tako jih bo lahko pohajalo naše dijaštvo. Prostorji so na razpolago, manjkajo le, kakor je pred kratkim izjavil sam senator Bombig — klopi! Torej mizarji na delo, naše šole se bodo lahko zopet otvorile tam, kjer so bile, in generalni civilni komisarijat naj pozove nazaj na te zavode prejšnje domače učne moči. Hic Rhodus, hic salta, ... a ne v Ajdovščini!

Objavljamo dopis, ki je bil spisan izven uredništva, s pripombo, da se res čudimo namenom šolske oblasti, ki se, kakor nam kaže praksa, še po nesrečnem poskusu v Tolminu ni mogla preveriti v toliko, da spadajo srednješolski zavodi v kulturne centre, ki morejo dijaštvu nuditi, poleg raznih postranskih ugodnosti, tudi možnost razvoja duha izven šolskih sten. To je pravzaprav glavni predpogoj, ker znana resnica je, da, če ima šola velik vpliv na naš duševni razvoj, ga ima v še večji meri tudi okolica, v kateri živimo. Odtod naš odpor proti nameram šolske oblasti!

V. ŠEPIĆ:

Omladinski list.

Omladinski list, što ga klanjemo mladom godinom usporedno s braćom Slovincima izdavati za istarsku hrvatsku decu, nije nov pojav za njih. Ta naš mladi svet, pa i odrasli, jedva iščekivali svaki naredni broj »Mladog Istrana« i »Mladog Hrvata«, njima toli objubljenih sada pokojnih omladinskih listova. Prvi je izlazio u Puli god. 1906.—1908. Izašli su ga usve tri godišnjaka. Uredjivao ga naš vrlo agilni i odlični suzvanik Jos. A. Krajić, bivši nadučitelj na Družbenoj školi u M. Lošinju, koji je svoje mezimče kitlo svojim pesničkimi perom, a teta Jelica narodnim pričama. Prestade list izlaziti zbog urednikova odlaska u Ameriku.

»Mladog Hrvata« uredjivao je opet naš bivši drug i romanopisac odličnog glasa Viktor Car-Emin, »Družbin« tajnik u Opatiji. Izlazio je punih pet godina, a šestom godinom austrijski mač mu god. 1914. (na početku svetskog rata) naprosto prekinu život. Suradnici mu bijahu samo priznati pisci i pesnici: Rok. Katalinić-Jeretov, Vlado Nazor, Jelica Belović i ostali naši omladinski pisci. List je okupio naše ponajbolje i najbolje pisce. Sada jih nema među nama. Sudbina hoće i sili nas nejalke, što ostasmo na rodjenoj dedovskoj grudi, da pokrenemo novi omlad. list, Našu Našu — našu prvu i zadnju nađu. Pa nek bude: što Bog da i sreća junacka. Na muči se poznadu junaci. — Nego, naumih osvrnuti se na članak druga Drekonju u pogledu gradiva našeg namučenog omlad. lista otiskan u 14. broju »Uč. L.« Predlog njegov, da naime naš omlad. list služi deci do izdanja novih čitanka priručnikom (udžbenikom) svidja mi se. Doduše, mi imamo prof. Nazora, Bafa i dr. izvršne čitanke, koje ćemo rabiti ove škol. go-

dine, dok traja zaŕiha. Znamo, da je veĉ poslal kol. Baŕ svojo »Prvu Ćitanku« (Poĉetnicu), a kol. Aug. Rejĉić »Drugū Ćitanku« na recenziju, i da ĉe biti tekom godine sastavljene i ostale ĉitanke, ali ĉpak usvajam predlog poŝt. kolege. Ne vjerujem u materijalnu podporu ni s koje strane, niti u to, da ĉe nam seljanŕje vlasti dozvoliti rabiti list u ŝkoli, ali dosti je, da ga deca ĉitaju kod kuĉe u ŝto veĉem broju. Oml. list morao bi po mojem skromnom mnenju nadopunjavati ĉitanke i uĉvrŝivati mladeŝ u ŝkol. znanju. Ne bi smeo dakle donošati samo pesmice i ŝtivo zabavnog sadrŝaja nakanom, da uplivaju na ĉustva. Akoprem na ovu stranu poლაჰem veliku vaŝnost, ĉpak stvarni ĉlanci valjalo bi da zapreme dobar dio lista. Koŝto ĉitanke, tako morade i omladinski list uvadŝati dete u ĉitanje i razumevanje naŝe zabavne i pouĉne knjige, pak stoga nek mu list veĉ sada pruŝa sve, ŝto ĉe ga morati zanimati kao buduĉeg prosvetljenog ĉovjeka, pa i ostao seljaninom. Takov list ĉe uzimati rado u ruke i naŝi momci i devojke, pa i roditelji. Ćlanci morali bi biti pisani ŝtitom za ĉitanke. Stoji na dlanu, da bi buduĉi sastavljaĉi ĉitanka imali ovalo na raspoloŝanje i na izbor ĉitavo gradivo lista, ŝto bi zaista doprinelo k savrŝenosti samih ĉitanka.

Deca sama bi najbolje sastavila svoje ĉitanke, veĉ negde veliki Tolstoj. Ja velim i dodajem, da valjane ĉitanke mogu sastaviti vrsni ŝkolnici (pedagoŝi) deĉje i pesniĉke duŝe. »Poeta nascitus«, pa i pedagog (uĉitelj).

Ima u naŝim redovima vrednih uĉitelja tankoĉutne duŝe; ovi jesu pozvani ponajprije da piŝu za omlad. list. A u drugu ruku svi oni, koji znadu neŝto reĉi deĉjoj duŝi u glavici lagodnim stihom. Ne zabioravimo, da smo mi uĉitelji »velika deca«, barem to bismo morali biti duŝom. Za to, tko »dete« i tko ga razumije, neka piŝe u omlad. list nakanom, da mu to bude jednom uniŝlo u naŝe ĉitanke.

L.:

Mladinski list.

Misli tovariŝa Drekonje v tej zadevi, (glej ŝt. 14), se mi ne zde napaĉne. Tudi moje mnenje je, naj bi bi mladinski list, ki ga je sklenila izdajati »Zveza«, zaĉasno, dokler ne dobimo novih beril, islim nekako nadomestilo. — Glede snovi je ĉisto prav, da poieg dobrih novih sestavkov zberemo v tem listu ŝe priborene, res vzorne sestavke iz obĉe literature, zlasti zadnjih dveh desetletij. Pripomnil bi ob tej priliki ŝe to: Vseh naŝih preiŝnjih ĉitank se pri tem izogibaŝimo in to iz enostavnega vzroka, ker jih bodo sestavljali naŝih novih beril tako in tako vpoŝtevali in jih lahko dobe kjerkoli. Le izmed najboljŝih sestavkov naj bi izbral — n. pr. urednik mladinskega lista sam — res najboljŝe in jih po potrebi priboreval. Tako lahko vsi prispevamo k sestavljanju bodoĉih ĉitank. Mislim si stvar takole: Nekdo bere Trdino. Tam najde v povesti drobci, ki bi bil ŝe sam zase lepo zaokroŝen etičen sestavek. Naj ga tedaj prepriŝe, ĉe potrebno doda kak stavek zavoljo tepŝe zveze in poŝlje mladinskemu listu. Podpis seveda: Po Jan. Trdini.

ĉe bi bilo prostora, bi za vzgled pribiĉil odstavek iz Cankarjevega »Kurenta«, str. 16. in nast.), zaĉeŝi pri: Ko je stopil iz gozda... in do: »Vesela domovina, pozdravljena iz veselega srca! — Niĉ drugega mi ni treba dodati kot zaĉetni stavek, n. pr.:

»Peter se je vraĉal po dolgih, bridkosti polnih letih v svojo domovino — in berilni sestavek »Vrnitev v domovino« je gotov.

Glede financijske strani bi omenil: Oblast je dolŝna podpirati to ŝolsko zadevo in bomo tudi zaŝtevali. Poleg tega potrkamo pri ŝupanstvih, ki imajo v vsakoletnem raĉunskem predvarku tudi postavke »za uk in bogoĉastje« in ki ostane po navadi neizrabljen. Dalje so tuptam izkupitki ŝolskih prirediteljev. In slednjiĉ: danes naŝi ljudje navadnost hrepene po vsakrŝni knjigi, ker nam jih je kultura zavrŝenega stoletja prepovedala. Zato mislim, da ne bo toliko ovir, kot si jih predstavljamo. A dobre volje bo paĉ treba — in v tem je naŝa reŝitev.

Mz.:

Umetniŝke razglednice v ŝoli.

Na deŝeli, kjer ni le zelo redka umetniŝka slika, temveĉ tudi tvorniki posnetki takih slik, kjer nimamo umetniŝkih razstav in galerij in odkoder je mnogim nemogoĉe priti do teh reĉi v mesto, si moramo pomagati z nadomestki, t. j. z umetniŝkimi razglednicami. Zato je marsikdo z veseljem pozdravil razglednice slov. umetnikov, ki jih izdaja »Umetniŝka propaganda« v Ljubljani. Po njih smo zaĉeli spoznavati domaĉe umetnike, kolikor se nismo z njimi seznanili po naŝih ilustriranih meseĉnikih in nas ni sreĉa privedla v Jakopiĉev paviljon. (Sedaj bo bolje, ker se je ustanovila v Ljubljani »Nar. galerija«, katero nam bo mogoĉe ogledati vsakokrat, ko pridemo tja, zlasti pa ob ĉetrtek in nedeljah.) Ko smo prej uŝivali v oddaljenih samotnih vasi ob albumih le tujo umetnost, imamo danes pristop za mal obulus tudi k domaĉi.

Da, nekateri! Ako pa hoĉemo, da bo zaĉenjalo ljudstvo na sploŝno umevati slikarsko umetnost, se za njo zanimati in jo uŝivati, da ga lbo dvigala iz nizke vsakdanjosti in ga vzgajala, je treba tudi njemu pokazati pot k njej. V to je prva poklicana ljudska ŝola, o kateri ŝe danes misli priprost ĉlovek in vĉasih tudi »razumnik«, da je njena edina naloga uĉiti »abc«. Ni mi treba povdarjati velike vaŝnosti uporabe umetniŝkih razglednic v ŝoli pri ĉitanju, zgodovini in geografiji (poleg krajevnih) in tudi pri spisu. Seveda je to teŝko, ker so razglednice majhne in ni mogoĉe ene obravnnavati pred celim razredom. Treba si je pomagati s tem, da se nabavi veĉ enakih razglednic; najbolje toliko, da dobi vsak uĉenec ali dva skupaj po eno; ĉe pa ni toliko razglednic, se razdele uĉenci v skupine in se ogleda razglednica z vsako skupino posebej pred poukom, med odmori in po pouku. Treba je privedi uĉence do tega, da si znajo sliko ogledati in brati mieli in ĉustva, ki jih je upodobil umetnik. Ako nauĉimo tega svoje ŝolarje v zadnjih ŝolskih letih, — kjer imamo uĉence in uĉenke iste starosti kakor v 3. in 4. gimnaziji in realki, na kar se pogosto pozablja, — ne bodo pozneje kupovali neokusnih ŝidovskih razglednic; v kmetijskih hiŝah se bodo nadomestile neokusne podobe z boljŝimi in imelo bo tudi priprosto ljudstvo duŝevni uŝitek od umetnosti, ne samo izobraŝenec. In videli bomo tudi v izloŝbah na deŝeli razglednice umetnikov, zlasti naŝih, namesto drugih neokusnosti. Naŝi uĉenci pa bodo zaĉeli zbirati ŝe v ŝoli umetniŝke razglednice, kar l bodo na-

daljevali tudi, ko bodo zapustili ŝolo. Namesto lepih narodnih noŝ, obiĉajev, praznikov itd., mora stopiti knjiga, pesem, slika, kip: — umetnost, ker prvih ne bomo priĉarali nazaj, da bi dvigali naŝega deŝelana.

Kako se lahko uporabljajo umetniŝke razglednice pri spisu, vidimo na sledeĉih maogah 13letne uĉenke, pri katerih sem popravil ŝe pravopisne in slovniŝke napake. V prvi vidimo, da je imela uĉenka sama majhno zbirko umetniŝkih razglednic; v drugi pa, kako dobro je znala gledati Ćermakove »Begunce« in z njimi ĉutiti, ker je bila sama begunka.

A. Zbirka mojih razglednic. (Prosti spis.) Ni velika zbirka mojih razglednic. Vseh skupaj je morda trideset. Slikali so jih razni umetniki, kakor: Vavpotiĉ, Jakopiĉ, Klemenĉiĉ, Crnĉiĉ, Gaspari i dr. Nekateri so res zelo krasni. Hoĉem Vam nekatere popisati.

Na eni je naslikal Crnĉiĉ vihar na morju. Valovi se vpenjajo visoko kvisku; kakor bi rasli iz morja majhni hribi. Daleĉ sredi morja plavata dve ladiji, upiraĉoĉ se groznemu viharju. Okrog njiju razsaja nevihta, nad njima se pa podijo rni oblaki.

Na drugi je naslikano polje, sredi katerega se vije bela cesta. Po njej gresta kmeĉki moŝ in zraven njega mlado dekle. On nese koŝ lista, ki se mu usiplje ĉez glavo. Deklica nese na ramenih grablje, v rokah pa koŝaro in majhen sodĉek za vodo. Sredi polja stoji majhna cerkviĉa, ki je ograjena z zidom. Za cerkviĉo raste gosto grmovje, a za njim se dviga mal griĉek. Daleĉ zaŝaj pa se vzpenjajo visoke gore, pokrite s snegom.

Mnogo zanimivega in tepega je naslikanega na mojih razglednicah. Zelo rada in velikokrat jih pregledam in kaŝem tudi svojim soŝolkam.

B. Begunci. (Spis po umetniŝki razglednici.) Razglednica, katera je naslikana po Ćermakovi sliki »Begunci«, predstavlja povratek srbskih beguncev v domovino, v svoje poruŝene domove. To se je godilo najbrŝe takrat, ko so Turki premagali Srbe na Kosovem polju, ker jih je izdal Jurij Brankoviĉ, pristopivŝi s svojim krdelom na sovraŝnikovo stran. Nesreĉni ĉlovek, koliko gorja je povzročil s tem izdajstvom! Koliko so trpele samo slovenske deŝele, po katerih je Turek grozno razsajal!

Oglejmo si razglednico! Opaziti je, kakor bi se nahajali na sliki dve druŝini. Pri kraju stoji postaven star moŝ, podpraĉoĉ si svojo glavo z rokami, za plaŝ se ga pa drŝi mal deĉek, gotovo vnuuk. Ta moŝ mora biti iz kaĉe viŝje rodovine. Zraven njega ŝena. Oba imata uprte piĉi v tla, na obrazu pa se jima opazi velika ŝalost, ki jima razjeda srce. Na tleh je namreĉ mal prostor potastel s travo. Najbrŝe je tu grob, v katerem je zakopan njun sin, ki je izgubil vsled grozne vojne svoje mlado ŝivljenje. Zraven tega leŝi razbito okno in ŝe veĉ drugih reĉi. Deĉek, stojeĉ ob starĉku, zre nemo v daljavo, kajti tudi on se zaveda ŝalostnega trenutka. Na drugem koncu podrte hiŝe stoji mlada mati z detetom v naroĉju. Tudi ona zre v daljavo, kjer je morda njen ljubljeni moŝ legel v prerani grob za svobodo domovine. Ona je hĉi starĉka, kar se ji pozna na obrazu in obleki. Pred njo leŝi na tleh razbit top. Od hiŝe stoji pokonci edino ŝe nekaj zidu in vrata s krasnim stebrom. Skozi ta gleda petero ŝensk, grozen prizor, katerega zapazimo za hiŝami pod dnevjem. Tam so obeŝene na drogiŝih stiri ĉloveŝke lobanje, po tleh pa leŝi mnogo kosti. To nam svedoŝi, kako grozno je poĉenjal sovraŝnik s kristjani.

LISTEK

Uĉni naĉrt

za kmetijsko nadaljevalne teĉaje na ljudskih ŝolah. (Sestavil kmet.-svetnik V. Rohrmann.)

Uĉna doba traja 5 mesecev od 15. oktobra do 15. marca. Ŗtevilo ur na teden: 6 v vsakem letniku, skupaj 120 ur.

Štev.	Uĉni predmet	Ŗtevilo ur na teden za letnik	
		I.	II.
1.	Veronuk	1	1
2.	Kmetijsko spise	1	1
3.	Kmetijsko raĉunstvo	1	1
4.	Kmetijsko prirodoznanstvo	2	2
5.	Kmetijsko gospodarstvo in zadruŝniŝtvo	1	—
6.	Drŝavljanstvo in zakonodaja	—	1
	Skupaj	6	6

UĀNA TVARINA.

1. Veronuk.

Spolnjevanje dolŝnosti proti Bogu, proti bliŝnjemu in samemu sebi.

*) Priobĉujemo v informacijo ta naĉrt, ki ga je prinesel »Uĉiteljski Tovariŝ« v svoji letoŝnji 37. ŝtevilki.

2. Kmetijsko spise.

I. letnik.

Vaje v sestavljanju spisov vaŝnih za kmetovalca. Kupĉijska pisma. Naroĉilna pisma. Naroĉilna pisma za semena, umetna gnojila in druge gospodarske potrebŝine. Pisma z raĉuni za prodano blago. Objave, inserati. Poizvedovalna pisma. Prejemni list, izroĉilni list. Pobotnice.

II. letnik.

Vloge na oblastva. Proŝnja za posojilo. Odpoved posojila. Naznanilo ŝkode po toĉi. Vloga za odpis davka. Naznanilo v sluĉaju kuŝne bolezni. Navodilo, kako je oddajati pisma, brzozavke, denar in blago po poŝti. Poraba poŝtnih poloŝnic. Zelezniŝke poŝiljatve.

3. Kmetijsko raĉunstvo.

I. letnik.

Gospodarski raĉuni. Trŝne cene. Prodajni in nakupni raĉuni za pridelke in gospodarske potrebŝine. Raĉuni o potrebni množini semena za razne velike njive in o stroŝkih za nakup. Raĉuni o potrebni množini umetnih gnojil in o stroŝkih za nakup. Raĉuni o množini pridelkov na razno velikih njivah. Raĉuni o vspeŝnosti umetnega gnojenja.

II. letnik.

Prodajni raĉuni za ŝivino, za mleko in mleĉne izdelke. Preraĉunba potrebne množine krme za en dan in za celo leto. Nakupni raĉuni za moĉna krmila. Teŝa in tehtanje ŝivine. Raĉuni o mleĉnosti in ŝivine. Posojilniĉni raĉuni. Obreŝni in odstotni raĉuni. Zavarovalni raĉuni. Poselski raĉuni. Vaje v merjenju ĉrt in zemljiŝĉ. Merjenje

gnojniĉnih jam in sodov. Vaje v risanju zemljiŝĉ in stavb.

4. Kmetijsko prirodoznanstvo.

I. letnik.

a) kmetijsko rastlinstvo.

Kako so rastline vstvarjene. Glavni deli rastlinskega telesa in njih ŝivljenska odpravila (korenina, deblo, listi, cvet in sad.) Razvoj korenine v zvezi z razvojem cele rastline. Pomen koreninskih gomoljĉic pri stroĉnicah. Notranja zgradba rastlinskega telesa. Rastlinska stanĉca. Naĉin rastlinske hranitve v posameznih dobah ŝivljenja. Kalenje rastlin. Sprejemanje in presnavljanje ŝiveŝa ob ĉasu rasti. Zoŝenje rastlin. Razplodba rastlin.

Pogoji rastlinskega ŝivljenja. Zemlja, zrak, voda, toplota in svetloba.

Kako je rodovitna zemlja nastala. Kako je zemlja sestavljena: glina, pesek, apno in rna prŝt (humus). Najvaŝnejŝe redilne snovi. Duŝik, fosfora kislina in kali. Vaŝnost bakterij v zemlji. Rodovitnost zemlje. Godnost zemlje za obdelovanje. Lastnost zemlje napram vodi in toploti. Razne vrste zemelj.

Zrak in vaŝnost njegova za rastlino. Sestavine zraka; kisik in duŝik. Vodni hlapi. Oglikova kislina in njen pomen za rastline. Vzemljna zveza rastlinskega in ŝivalskega ŝivljenja. Dihanje.

Voda in njena sestava. Lastnosti vode. Pomen vode za rastlinsko hranitbo.

Vaŝnost toplote in svetlobe za rastlinsko ŝivljenje.

Obdelovanje zemlje. Zakaj potrebujejo rastline dobro obdelano zemljo. Zakaj je globoko obdelana zemlja bolj

potom svoje predpostavljene šolske oblasti. Priložiti je tem prošnjam:

Spričevalo učiteljska, dekrate prejšnjih imenovanj, spričevalo uradnega zdravnika in tabelo kvalifikacije (v dveh primerih).

Ako učitelj namerava, prositi za več mest, mora predložiti za vsako mesto posebno prošnjo.

ŠOLSKE VESTI.

Opozarjamo vse hrvatske tovariše in tovarišice na poziv, ki nam ga je poslal naš sorednik tov. V. Šepić iz Buzeta in ki ga objavljamo v današnji številki pod rubriko »Književnost in umetnost«.

K poglavju o učiteljskem brezpravju. Doslej smo mislili, da vladati se pravi, izvrševati izvršeno funkcijo vodnika moralnega in materijalnega življenja širokih ljudskih mas, katero prenese človeška skupnost na izvoljene posameznike, da izvršujejo nad njo svojo oblast po pravici in poštenju. Odslej mora biti naše prepričanje drugačno, kajti postopanje naših predstojnikov z nami ne nosi na sebi onih najelementarnejših karakteristik, ki smo jih gori omenili. V to trditve nas posebno opravičuje poteza, s katero je skušala oblast opravičiti svojo trditve o začasnosti nameščenja slehernega jugoslovenskega učitelja. Zadeva je bila namreč taka: Po okupaciji naših krajev od strani italijanske vojske so začeli padati med učiteljstvo najraznovrstnejši ukazi vseh mogočih vojaških zapovedništev: od najvišje inštanca generalnega vodstva tja do zadnje sarže skromnega poročnika. Med temi odredbami je bila tudi ena, nepravilna sicer po mednarodnem pravu, a vendar taka, ki je govorila jasno: ali tako, ali pa pojdeš k vragu! Najvišje zapovedništvo je zahtevalo od učiteljstva (vsaj v tržaški okolici je bilo takol), da vložijo prošnjo za službeno potrditev, ker bi se v nasprotnem slučaju vsi nepravilci smatrali kot odpuščeni. Svojo misel o meču in svincu smo že povedali in tedaj se ni čuditi, da je učiteljstvo, dasi v trdni veri, da se mu godi krivica, tudi zaprosilo za službeno potrditev. Znan nam je celo slučaj, ko je moral neki tovariš z dežele vložiti primerno prošnjo v isto svrhu na poveljnika vaške garnizije in sicer vsakokrat ko se je ta menjal, ker je smatral vsakokratni poveljnik sklep svojega prednika za neveljaven in zanj — neobvezen.

Zdaj ti pa pride šolska oblast in ti govori o priznanju provizoričnega nameščenja tudi od strani jugoslovenskega učiteljstva samega! Hujše ironije si ne bi mogel izmisliti niti sam Meffisto, sin pekla.... O, Macchiavelli.... Macchiavelli! Našel si svoje zastopnike i v tem »svobodnem času vseobčnega« demokracizma in medsebojne »ljubezni«.... Samo ene poteze ni na njih: poštenega priznanja v blatu krivice pogreznjenih rok!

Povsod ista pesem! Ob trdi koži naših oblasti, ob njeni trmoglavosti, ki peha nekaj tako cvetočo šolsko organizacijo naših dežel v neizogibno pogubo, se razbije vsako plemenito stremenje primorskega učiteljstva. Vsak nasvet, vsaka intervencija, vsak protest najde v uradih gen. civ. komisarijata sicer kopo lepih besed, ki se pa vsikdar dosledno razblinijo v nič, ker jim manjka — dejanj. Godi se to ne samo, ko gre za učiteljske materijalne in moralne interese, ampak tudi takrat, ko gre za koristi šole, ki je najvišji interes primorskega ljudstva samega. Nič ne zaležejo intervencije posameznikov, a nič ne zaležejo tudi intervencije učiteljskih organizacij. To poslednje smo izkusili tudi mi sami!

V zadnjih dneh pa smo doživeli celo presenečenje, da niso zalegli nič koraki učiteljskih organizacij niti takrat, ko so bili podprti z močjo naširoko organizirane politične stranke. Povod temu spoznanju je dal šolski kaos, ki se je vgnezdil pri nas v zadnjih dveh letih in proti kateremu so nastopile vse učiteljske organizacije, italijanske in jugoslovenske.

V poročilu o zborovanju socialističnega učiteljskega sindikata v Trstu, ki ga je prinesel »Lavoratore della Sera« od dne 8. t. m., beremo sledeče stavke: »Sindikat, prepričan, da nič ne zmorejo več deputacije, ki intervirajo v šolskih uradih, da nič ne pomagajo vsi protesti, sklene, da bo potom časopisja vse odkril široki javnosti«....

Tedaj odpovsod ista pesem! Doslej smo mislili, da je samo pri nas vsako stremenje po izboljšanju šolstva obsojeno v končni neuspeh; te besede pa nam jasno kažejo, da se je ta bolezen razširila tudi na učiteljsko organizacijo, ki uživa popolno podporo močne socialistične stranke. Prepričani smo, da doživi isto »fazo« tudi v najkrajšem času učiteljstvo, organizirano v »U. M. T.« In ko bomo vsi na eni in isti točki, takrat morda vendar najdemo skupno pot, pa ne za nasvete, proteste in intervencije, ampak za — odločno akcijo!

Neverjetno a resnično. Na zborovanju tržaškega učiteljskega sindikata, ki se je vršilo v nedeljo, 3. t. m., je bilo nekoliko pojasnjeno delovanje naših šolskih oblasti. Poročevalec o učiteljskih zadevah se je dotaknil tudi znanih slučajev odstavljenja nekaterih socialističnih učiteljev, ki jih oblast opravičuje z nesposobnostjo poslednjih. V ilustracijo kako je oblast postopala v tej zadevi, naj sporočimo našemu učiteljstvu le dvojico izmed vseh primerov. Nekemu odslovljencu, ki je zahteval od nadzornika, da se mu naznanijo natančno njegovi grehi, je ta nasvetoval, naj premenja kraj službovanja zaradi — malarije, na kateri baje trpi. Strokovna nesposobnost se je tedaj izpremenila vsled učiteljevega nastopa v fizično bol, zaradi katere je bil nadzornik tako v skrbi, da je nesrečnika v blagor ogroženemu šolstvu in Kristovi ljubezni kar — odslovil. Čisto umestna se nam zdi tedaj opazka poročevalca, ki je ironično menil, da bi bil moral nadzornik predlagati ustanovitev posebnega učiteljskega zdravilišča, kjer naj bi se zdravil nesrečni bolnik in kamor naj bi pošiljali še vse one učitelje, ki bodo morda še v bližnji bodočnosti obolevi za malarijo ali pa sličnimi »boleznimi«.

Klasičen je pa naravnost drugi slučaj! Ob koncu lanskega leta je bil neki učitelj odslovljen, čeravno je dosegel v službeni oceni 3 pohvalnih redov. Na njegovo pozivovanje, se mu sporoči, da je odslovljen zaradi strokovne nesposobnosti in sicer na podlagi poročila šolskega vodstva. Šolski voditelj protestira odločno proti tej trditvi, a nadzornik vztraja na svojem stališču in končno izjavi, da mu je šolsko vodstvo sporočilo, da omenjeni učitelj nima lepe — pisave. Konec zadeve je seveda tak, kot mora biti pri otročjih možganih naših novodobnih pedagogov! Učitelja povabijo v urad šolskega nadzornika, kjer mora pod njegovim »strokovnim« nadzorstvom prepisati sam svoj odslovlilni dekret in tako dokazati »de facto« svoje zmožnosti v lepopisju. Zaključna morala teh resničnih dogodkov pa je ta: Učitelji, ogibajte se skrbno... malarije in pero v roke vsaj uro na dan, da se vaša ekzistenca ne prekucne na eni sami nerodno zapisani črki. Naš urednik je v skrbi za svojo bodočnost že začel z lepopisnim »i« in »u«... Seveda lepo po taktu, da bo vsa reč v redu in pa evetuelna nesreča manjša!

Kaj pa to? Kr. komisar v Kopru tedaj razpisuje učiteljska mesta. In to je prav, kajti dovolj je bilo čakanja in odklepanja. Treba je, da se šolsko vprašanje vendar enkrat začne reševati in sicer najprej z razporeditvijo učiteljstva po raznih šolah. Dober je ta ukrep komisarja in zato ga podčrtujemo še enkrat. A v samem razpisu smo našli mesto, ki je dvoumno in zato je potrebno malenkostne razjasnitve. Dekret citira dobesedno: Na ta mesta se sprejmejo le učitelji(ice) iz zasedenega ozemlja, ki imajo predpisano usposobljenje. Jasno ni v tem stavku, ali misli komisar le na učiteljstvo, ki tu prebiva, ali pa sploh na vse učiteljstvo, ki ima domovinsko pravico v zasedenem ozemlju, tedaj tudi na ono, ki začasno službuje izven premirne črte. Če misli na prvo razlago, potem ni našemu šolstvu nič pomagano, ker se po razpisu število učiteljstva ne bo pomnožilo, ampak ostane isto, kakor je bilo v prejšnjem letu. Naše stališče je, da mora oblast vzeti v poštev tudi one učitelje z domovinsko pravico v zasedenem ozemlju, ki slučajno služijo izven premirne črte. Teh je mnogo in vemo, da bi se rad marsikateri vrnil in bi se tako lahko zasedla vsa ona mesta, za katera nimamo učnih moči. Če se oblast ne postavi na to stališče, naj nam ne hodi z izgovorom, da ni bilo za zaprte šole nič — kompetentov. Pri teh razmerah ti poslednji ne bodo zrasli, kakor gobe po dežju. Sicer bomo prisiljeni zapisati drugič, da je vse le — humbug!

Izpraševalne komisije za izpite učit. usposobljenja. Z odlokom od 8. t. m. je gen. civ. komisariat ustanovil sledeče komisije: 1) v Trstu (s sedežem v ženskem liceju »Giosue Carducci«); 2) v Gradiški (učiteljske); 3) v Puli (ženski licej »Regina Elena«) in sicer vse trije za izpite usposobljenja za italijanske šole in pa poučevanja italijanščine na neitalijanskih šolah; 4) v Tolminu (učiteljske) za izpite usposobljenja za slovenske ljudske šole in za poučevanje slovensčine in italijanščine na neslovenskih šolah; 5) v Kastvu (učiteljske) za izpite usposobljenja za hrvatske ljudske šole in za poučevanje hrvaščine in italijanščine na nehrvaških šolah; 6) v Trbižu (ljudska šola) za izpite usposobljenja za nemške ljudske šole. Izpiti se bodo vršili od 5. nov. t. l. dalje. Pristojbina znaša 30 L, ki jo plačajo kandidati, ko se predstavijo k izpitu. Oni, ki niso še prošnji opremili s kolekom 2 L, ga morajo prinesiti s seboj. Učitelji z dveletno prakso, ki še niso vložili tozadevnih prošnji, jih lahko še predložijo naravnost na pristojne izpraševalne komisije potom okrajnih šolskih nadzorništev.

Štrajk učiteljstva v Furlaniji? Na zborovanju furlanskega učit. sindikata, ki se je vršilo v Gradiški dne 3. oktobra t. l., je sklenilo učiteljstvo, da se posluži najskrajnejših sredstev, ki bodo oblast prisilila k upoštevanju učiteljskih zahtev, izraženih v posebni spomenici, ki je bila predložena kompetentnim faktorjem že pred 3 meseci. V to svrhu se je izdelal natančen načrt, ki naj zagotovijo eventualnemu učiteljskemu gibanju tudi popoln uspeh. Sindikat bosta podpirala v tem boju goriška »Delavskega zbornica« in tudi socialistična stranka sama, kakor sta zagotovila zbranim učiteljstvu sodrug Inwinkl in Callini. Izvoljen je bil tudi poseben ožji odbor, ki naj zasleduje razvoj te zadeve in naj o pravem času določi tudi dan štrajka. Obenem je bilo tudi sklenjeno, da se stopi v stike z učiteljstvom nacionalistične »U. M. L.« v Gorici, da se tako v skupnem boju izvojujejo učiteljske pravice. O poteku te zadeve bomo še poročali.

Novi »priboljski« k učiteljskim plačam. Centralni urad za nove pokrajine v Rimu je določil, da se zakon bivšega ministra Della Torre in nove draginjske doklade, uveljavljene z odlokom od dne 3. junija 1920., ki jih je bilo deležno le učiteljstvo iz stare kraljevine, nakaže tudi ljudskošolskim učiteljem naših pokrajin, ki so plačani od deželnih šolskih fondov. — Da ne bo v naši hiši prevelikega veselja, ki bi lahko škodovalo našemu zdravju, naj pojasnimo nekoliko ta odlok. Podrobnosti Bereninijevega zakona z varijanto Mortara so vsakomur znane. Tudi to bo naše učiteljstvo najbrž znalo, da je bilo administrativno uradništvu, ki je zaposleno v državnih šolskih uradih Italije, plačano po nekem drugem zakonu, ki je v materijalnem oziru ugodnejši od Bereninijevega zakona in varijante Mortara. Minister Della Torre je po dolgem zahtevanju dosegel neko izenačenje te difference, tako da se gibljejo sedanje plače ljudskošolskih učiteljev v Italiji od 3600 L do 5600 v 24 službenih letih; začetniška plača je določena na 3100 L. K tem vsotam je prišteti običajne draginjske doklade. Splošni povišek z ozirom na Bereninijev zakon znaša tedaj 500 L letnih.

Glede draginjskih doklad pa je minister Schanzer izdal dne 3. junija t. l. odlok, po katerem se z veljavnostjo od 1. junija t. l. dovoljuje učiteljstvu nova dodatna draginjska doklada v znesku 100 L mesečnih. Oženjeni in tisti, ki morajo vzdrževati več družinskih članov, imajo pa

pravico še do ene dodatne doklade v znesku 0'85 L dnevno za vsako osebo. V slučajih da služita dva člana družine, se enemu ta dnevna doklada ne prizna, ampak sme biti deležen le doklade mesečnih 100 L. — Ko dobimo natančne obrazce teh novih »priboljskov«, jih bomo priobčili.

Z ozirom na goriomenjeno vest iz Rima poroča gen. civ. komisariat, da je dal nalog vsem šolskim upravam, deželnim in okrajnim, naj nemudoma izvršijo sklep ministrskega predsedništva, s katerim se učiteljstvu Goriške in Istre dovoljuje z vzratno veljavnostjo priboljski, določeni za učiteljstvo starih pokrajin z odredbama od 13. maja in 3. junija t. l.

Ker se bo pa končna izvršitev tega odloka zavlekla nekoliko časa, je gen. civ. komisariat določil, da se učiteljstvu kot predujem na nove priboljske izplača nemudoma vsota 500 L, ki odgovarja mesečnim 100 L, počenži od 1. junija t. l.

Književnost in umetnost.

Mladinski list. Ideja izdajanja mladinskega lista za zasedeno ozemlje, tega za našo deco tako potrebnega glavnika vsega dobrega in lepega, je našla obilo razumevanja tudi v vrstah slovenskih književnikov. Na povabilo uredništva se je odzvalo lepo število pesnikov in pisateljev, ki so obljubili, oziroma že izročili svoje prispevke. Naj navedemo nekatera imena, ki nam jamčijo, da bo čtivo, katerega hočejo jugoslovenski učitelji nuditi svojim mladini, res na pravi umetniški višini, kar bo gotovo pripomoglo k poglobljenju in izčiščenju otroške duševnosti, tako krvavo križane v teh dolgih vojnih letih. Dosledaj so prijavi svoje sodelovanje sledeči slovenski pesniki in pisatelji: Anton Bagatelj, Francé Bevk, Fran S. S. Finžgar, Igo Gruden, Cvetko Golar, Stano Kosovel, Fran Ločniškar, Joža Lovrenčič, Karel Širok, Ksaver Meško, Fran Milčinski, Josip Pahor, Josip Ribičič, Janko Samec, Silvin Sardenko in Julij Slapšak. Uredništvo upa, da se bo krog sotrudnikov še bolj razširil, tako da bodo v našem listu govorili odrešilo besedo slovenski mladini zasedenega ozemlja vsi najboljši glasniki slovenskega duha.

Poziv. Pozivljemo ovime sve naše hrvatske učitelje i učiteljice, da pošalju na nadučitelja Vinka Šepića u Buzetu već napisano gradivo za budući naš omladinski list, kojeg ne kanimo ni izdavati, ako nemamo prije gradiva bar za 2—3 broja. Mi smo učitelji, pa kako takovi znamo deci govoriti, pa dosledno i pisati. Ne dopustimo, da naša indolentnost ubije već u porodu taj naš list za mladi svet, što je nama prva i zadnja nada.

Učit. odbor i uredništvo.

RAZNE VESTI.

Pouk o pravosti je uveden kot samostojen obvezni predmet v Italiji od l. 1877., na Francoskem od l. 1882., na Angleškem od l. 1906., v Ameriki isto tako dolgo, na Japonskem pa se uči že polnih 30 let. V letošnjem letu se je vršil v Pragi shod zastopnikov šolstva, kulturnih organizacij, univerzitetnih profesorjev i. t. d., ki je sprejel resolucijo, v kateri zahteva, da se ta pouk uvede z letom 1920. - 21. tudi v češke šole.

Ministrstvo države SHS je odredilo na zahtevo ministra prosvete, da se izplačajo učiteljstvu 25% draginjske doklade od junija t. l., kakor jih že prejemale vsi drugi državni uradniki.

Poverjenik za socialno skrbstvo v Sloveniji je odpoklical zastopnika tega poverjeništvu v viš. šolskem svetu, bivšega nadzornika Fr Lavtžanja in imenoval na njegovo mesto tov. Teod. Betrianija.

Iz Beograda poročajo, da se izdeluje v ministrstvu za prosveto načrt zakona o ureditvi prejemkov v pokojnih učiteljev, vdov in otrok umrlih ali pa v vojni padlih učiteljev. Za podlago načrta služi novi učiteljski zakon.

Adolf Heyduk, češki pesnik, ki je preložil na češčino Baumbachovega »Zlatoroga«, je praznoval 85 letnico svojega rojstva.

V Londonu se priredi izložba ročnih del jugoslovenske dece, na katero je poslal učitelj Božo Račič iz Beke Krajinne 107 predmetov.

Šolski izdatki Angleške. Provizorična, minimalna skala za povišanje učiteljskih plač na Angleškem, ki jo je predložil minister prosvete M. Fischer, je povišala državne izdatke za vzdrževanje šol za datki (izključujoč univerze in kolegije) okoli 14 milijonov funt. šterl. V letu 1913. so znašali ti izdatki 33,000,000, a v letošnjem letu so se povzpeli na ogromno vsoto 45,000,000, kar pomeni 40% zvišanje z ozirom na lansko vsoto. V nji so zajeti izdatki za osnovne in srednje šole, tehniške in učiteljske penzionate. Državni stroški za vseučilišča in nekatere kolegije so znašali v lanskem letu 1,000,000 funt. šterl., letos pa narastejo za pol milijona. Istotako je postavljena v proračun visoka vsota za vzdržanje Narodnega muzeja in Galerije umetnosti.

Iz uredništva.

Petruška — Bazovica: Vaše ocene »Črnega panterja« ne moremo objaviti, dokler nam ne javite svojega pravega imena. — E.: Sempatja bomo kako drobtino porabili.